

gemeente Loon op Zand

Intern Controleplan 2024

Kaatsheuvel

Loon op Zand

De Moer

Leeswijzer

Editie 2024

Hierbij presenteren wij het geactualiseerde interne controleplan van de gemeente Loon op Zand voor het begrotingsjaar 2024. In deze planning is aansluiting gezocht bij de visie van sturen, beheersen, controle en verantwoorden. Deze planning is opgesteld in overeenstemming met de Gemeentewet en de financiële verordening. Dit controleplan beschrijft de wijze waarop het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) deze verantwoordelijkheid kan nakomen en welke processen onderdeel zijn van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Het dient als richtlijn voor de uit te voeren interne controles en vormt het basisdocument voor de taken van de VIC-functionaris. Er is rekening gehouden met veranderingen binnen de organisatiestructuur en toenemende controle-eisen. Het doel van dit plan is om mede bij te dragen aan het kunnen verstrekken van een rechtmatigheidsverklaring door het College van B&W als onderdeel van de jaarrekening 2024.

We starten met Algemene Beginselen, waar we de verantwoordelijkheid behandelen die het College van B&W draagt voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening en het financiële beheer, zoals vereist door de Gemeentewet en de financiële verordening. We kijken terug op de rechtmatigheid en bespreken de ontwikkelingen rondom controlevereisten vanuit AFM en auditverplichtingen op terreinen zoals de AVG. Daarnaast zullen de doelstellingen van het plan, getrouwheid en rechtmatigheid ook belicht worden en sluiten we af met de relatie tussen interne beheersing en rechtmatigheid.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de rollen van medewerkers bij de Interne Controle om duidelijkheid te scheppen. We benoemen de externe- en interne kaders die van toepassing zijn, waaronder de Gemeentewet, de BADO en het controleprotocol. We staan stil bij de materialiteit en hoe die bepaald wordt. De rollen en verantwoordelijkheden van onder anderen het College van B&W, de Gemeenteraad, domeinmanagers, team financiën, VIC-functionaris en de accountant sluiten dit hoofdstuk af.

De werkwijze van verschillende controles, inclusief de bepaling van de uit te voeren controles en de nadruk die daarbij gelegd wordt op de daarbij gehanteerde controle technieken, zoals gegevensgerichte-, procesgerichte- en systeemgerichte controles, worden bepaald door de aard van het proces. Deze komen aan bod in hoofdstuk 3, waar we ook de risicoanalyse en het scopingsmodel toelichten.

Het beleid voor het beschrijven van processen en onderhouden van werkprocessen, essentieel voor de Interne Controle, zetten we uit in hoofdstuk 4. We sluiten de planning af met de aanpak van de Verbijzonderde Interne Controle. De relevante stappen, activiteiten en een concrete planning in en een overzicht van alle controles, inclusief controleactiviteiten en de geplande uitvoeringstijdstippen, rekening houdend met de twee bezoekenmomenten van de accountant, die soepel en effectief moeten verlopen.

Inhoudsopgave

Voorwoord en leeswijzer	2
1. Samenvatting	4
2. Beginselen	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Terugblik en ontwikkelingen	5
2.3 Doelstellingen	5
2.4 Getrouwheid en rechtmatigheid	6
2.5 Relatie tussen interne beheersing en rechtmatigheid	7
3. Kaders en Rollen	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Toleranties	8
4. Werkwijze	10
4.1 Algemeen	10
4.2 Risico analyse	10
4.3 Toelichting scopingmodel	10
5. Administratieve Organisatie	12
5.1 Algemeen	12
5.2 Inrichting	12
6. Controleaanpak	13
6.1 Algemeen	13
6.2 IV3	13
6.3 Technieken en activiteiten tijdens controle	13

1. Samenvatting

Dit plan dient als blauwdruk voor de uit te voeren interne controle en is een belangrijk basisdocument voor de werkzaamheden van de VIC-functionaris. Het is gericht op het veranderende landschap en de groeiende controle-eisen, met speciale aandacht voor de rechtmatigheidsverantwoording. Tegelijk willen wij hiermee het belang van interne beheersing goed onder de aandacht brengen om het zo ingebed te krijgen in de organisatie.

Wanneer interne beheersing goed geïntegreerd is in de dagelijkse proceslijn, kan er op onafhankelijke wijze toetsing van processen en naleving van controlemaatregelen plaatsvinden. Dit is veel efficiënter dan achteraf corrigeren. Door deze werkwijze te hanteren kan worden volstaan met een verbijzonderde interne controle. Interne beheersing en interne controle dienen verschillende controlemechanismen te omvatten, zoals procesbeschrijvingen, lijncontroles en proces- en gegevensgerichte controles. Op deze wijze zijn nauwkeurigheid en wettigheid van financiële verslaggeving, activiteit, effectiviteit, efficiëntie en naleving van wet- en regelgeving gedekt. De voortgang wordt twee keer per jaar geëvalueerd om indien nodig bij te sturen.

De rollen en verantwoordelijkheden van alle stakeholders binnen de organisatie zijn van cruciaal belang. Zij moeten binnen de externe en interne kaders manoeuvreren, waarbij rechtmatigheid en getrouwheid worden gewaarborgd. De ambitie van de VIC is dat de processen in samenwerking met de vakafdeling continue verbeterd worden. Hierdoor ontstaat samenwerking tussen de vakafdeling en de VIC-functionaris, waardoor een dynamische interne controle zal ontstaan.

Als startpunt vindt er een materialiteitsberekening plaats op basis van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO), gebaseerd op de begroting en de IV3-matrix. Op deze manier worden processen geïdentificeerd die materieel zijn en wordt de scope van de controle bepaald. Processen die in de scope zijn, worden onderdeel van de uit te voeren controle in 2024. De omvang van de steekproeftrekking zal worden bepaald op basis van de omvang van het proces, risico-inschatting en herhalingsfrequentie, met extra dossiers uit de jaarrekeningcontrole voor statistische betrouwbaarheid.

In de uitvoering zal de VIC-functionaris verschillende activiteiten verrichten, zoals procesbeoordeling, lijncontroles en cijferanalyse. De planning is zodanig ingericht dat gedurende het hele jaar kleine steekproeftrekkingen worden uitgevoerd op alle processen die in scope zijn. Op deze manier ontstaat ruimte en tijd voor de nodige reviews. Het uiteindelijke dossier van advies en bevindingen zal geleidelijk worden opgebouwd, waardoor de twee grote controles die plaatsvinden, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole, gestroomlijnder verlopen.

Het doel van deze aanpak is om bewustwording te creëren onder de processeneigenaren door middel van kleine contactmomenten met behapbare verzoeken richting de vakafdelingen. Hierdoor zal de effectiviteit van interne controle worden gewaarborgd en ontstaat er ruimte om de accountantsbezoeken goed voor te bereiden en tijdens zijn bezoeken goed van dienst te zijn.

2. Beginselen

2.1 Inleiding

Dit jaar (2024) is van start gegaan met de implementatie van een nieuwe organisatiestructuur binnen gemeente Loon op Zand. Het belang van de interne beheersing is in tijde van veranderingen des te belangrijker. Met de nieuwe organisatiestructuur dienen de nodige wijzigingen in de mandaatregister en de budgethoudersregeling plaats te vinden. Wie gisteren bevoegd was hoeft het vandaag niet te zijn. Het niet zorgvuldig omgaan met deze wijzigingen kan leiden tot bewust of onbewust (financieel) onrechtmatig handelen.

2.2 Terugblik en ontwikkelingen

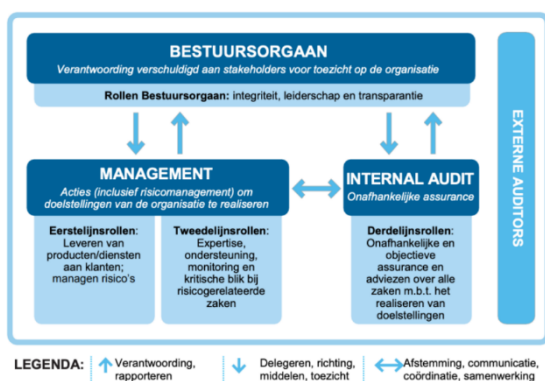
Gemeenten hebben te maken gekregen met een rimpeleffect op het moment dat accountants in 2004 expliciet de rechtmatigheid gingen benadrukken in hun controleverklaringen. Deze verschuiving naar een meer prominente focus op rechtmatigheid en verscheidene andere ontwikkelingen, binnen en buiten de gemeente, hebben geleid tot een nieuwe benadering voor de vaststelling van het “in control” zijn van de primaire processen. Veranderingen in regelgeving en groeiende complexiteit van taken, dwingen gemeenten om hun interne processen en controlesystemen kritisch te evalueren en aan te passen om zo risico's effectief te kunnen mitigeren om te kunnen blijven voldoen aan alle vereisten. Daarbij komt de toenemende regelgevingsdruk en externe controlevereisten, vanuit toezichthoudende instanties zoals de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Gemeenten ervaren hierdoor grotere druk om te voldoen aan strikte controle- en rapportagevereisten, wat een verhoogde impact op de interne processen en beheersing heeft. Vanuit beheersingsoptiek wordt onze gemeente geconfronteerd met een steeds complexere en veranderende omgeving en toenemende auditverplichtingen op diverse terreinen. Dit is onder meer het geval op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Tevens wordt van gemeenten verwacht dat zij een hoger niveau van controle handhaven met betrekking tot fiscaliteit, fraude en integriteit.

Met al deze ontwikkelingen en verdere ontwikkelingen binnen eigen organisatie die in stroomversnelling lijken te gaan, is de VIC inmiddels een onmisbaar instrument geworden. Het speelt een cruciale rol in het waarborgen van de getrouwheid, rechtmatigheid en efficiëntie binnen decentrale overheden. Het is belangrijk om een passende aanpak hierbij te hanteren om zo door te ontwikkelen in de VIC. Dit kan onder meer door het verbeteren van processen, technologieën en capaciteiten. Denk hierbij aan het versterken en verbreden van de interne controleprocedures en het investeren in opleiding en ontwikkeling van medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de controle in de lijn en de VIC.

2.3 Doelstellingen

De Interne Controle heeft tot doel de bedrijfsvoering te controleren. Hierbij maken we gebruik van de “Three Lines Model”.

Het Three Lines Model van het IIA

In de eerste lijn zit management en proceseigenaren. De tweede lijn is ter ondersteuning van de eerste lijn. In essentie is de doelstelling om de interne beheersing, ongemerkt, in de dagelijkse uitvoering te verankeren. Door optimalisatie van processen worden fouten zoveel mogelijk voorkomen. Risico's worden beperkt en er kan volstaan worden met een beperkte controle achteraf. Hier is de VIC gepositioneerd, in de derde lijn, los van de dagelijkse uitvoering. Vanuit deze positie wordt de verbijzonderde interne controle uitgevoerd. Diverse processen kunnen op onafhankelijk wijze worden getoetst op de naleving van de controlemaatregelen en er kan worden beoordeeld

of de maatregelen binnen de processen zijn gevolgd en effectief zijn gebleken. In een notendop kan gezegd worden dat de VIC uitgevoerd wordt om:

- te controleren en signaleren in welke mate onze organisatie rechtmatig werkt volgens de wet en/of onze eigen verordeningen, zodat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand komen;

- te controleren en signaleren in welke mate opgenomen gegevens de administratie/jaarrekening juist, tijdig en volledig zijn verantwoord;
- te controleren en signaleren in welke mate wij onze processen beheersen en financiële risico's voldoende zijn afgedekt door adequate beheersmaatregelen;
- aanbevelingen te kunnen geven voor het verbeteren van de kwaliteit van de processen;
- externe accountantscontrole voor te bereiden c.q. te ondersteunen.

2.4 Getrouwheid en rechtmatigheid

Onder de begrippen getrouwheid en rechtmatigheid wordt het volgende verstaan:

Getrouw beeld: zijn de grootte en samenstelling van het vermogen, de baten en de lasten in de jaarrekening in overeenstemming met de werkelijkheid en opgemaakt volgens de verslaggevingsregels

Rechtmatigheid: zijn baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met (financiële) wet en regelgeving

Tot 2023 gaf de accountant een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. Vanaf het jaar 2023 legt het college van B&W verantwoording af over de financiële rechtmatigheid. Doel hiervan is om met een bepaalde mate van zekerheid vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van wet- en regelgeving. De accountant blijft een verklaring afgeven over de getrouwheid van de jaarrekening, waar de rechtmatigheidsverantwoording van het college van B&W onderdeel van is.

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. De eerste zes criteria hebben betrekking op getrouwheid en zijn ook onderdeel van rechtmatigheid. Deze komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De laatste drie zijn specifieke rechtmatigheidscriteria. Deze komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

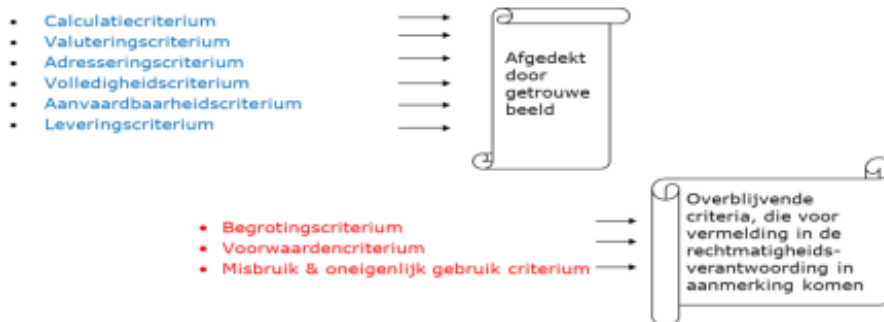
Deze criteria zijn:

Getrouwheidscriteria (oordeelsvorming van de accountant)

1. Vaststellen dat de gepresenteerde bedragen juist berekend zijn (calculatiecriterium);
2. De juistheid van het tijdstip van betaling en van de verantwoording van verplichtingen vaststellen (valuteringscriterium);
3. De juistheid van de adressering van de rechthebbende waar een financiële stroom naar toe is gegaan vaststellen(adresseringscriterium) ;
4. De volledigheid van alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, zijn ook verantwoord(volledigheidscriterium);
5. De financiële beheershandelingen passen bij de activiteiten van de gemeente en dat in relatie tot de kosten een aanvaardbare tegenprestatie is overeengekomen (aanvaardbaarheidscriterium);
6. De levering heeft plaatsgevonden (leveringscriterium, ook wel aangeduid als 'prestatielevering');

Rechtmatigheidscriteria (komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording)

7. De financiële handelingen passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting (begrotingscriterium);
8. Voorwaarden in wet- en regelgeving worden nageleefd, zoals subsidievoorwaarden (voorwaardencriterium);
9. Er vindt een toetsing plaats op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt met het oog op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen (M&O criterium)

Tijdens de uitvoering van VIC wordt bekeken of de reeds uitgevoerde werkzaamheden en de wijze van rapporteren voldoende diepgang hebben. Op basis hiervan wordt bepaald welke processen een VIC nodig hebben en welke onderdelen binnen de te controleren processen extra aandacht nodig hebben.

2.5 Relatie tussen interne beheersing en rechtmatigheid

Rechtmatig handelen overkomt ons niet, maar is het gevolg van een aan de voorkant bewust gekozen en uitgevoerde strategie die moet resulteren in rechtmatig handelen. Het bewust en planmatig vorm- en uitvoering geven aan de strategie om rechtmatig te kunnen handelen staat bekend als interne beheersing. De interne beheersing wordt opgezet, geïmplementeerd en onderhouden om in te spelen op geïdentificeerde risico's die een bedreiging vormen voor het bereiken van een of meer doelstellingen op het gebied van:

1. de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving;
2. de effectiviteit en efficiëntie van Gemeentelijke processen en activiteiten;
3. De naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving

Beoordeling van interne beheersmaatregelen vindt op de volgende wijze plaats:

De opzet van processen wordt vastgesteld aan de hand van beschrijvingen die vakafdelingen voor hun processen hebben opgesteld. Wanneer er geen recente beschrijving voorhanden is, stelt proceseigenaar/de afdeling in samenspraak met de VIC-functionaris een procesontwerp op met de daarin te onderkennen relevante beheersmaatregelen.

Bestaan wordt vastgesteld aan de hand van één vastgelegde lijncontrole per proces.

De werking wordt vastgesteld aan de hand van meerdere procesgerichte en gegevensgerichte controles. Relevante beheersingsmaatregelen worden daarin getest. De selectie van deelwaarnemingen wordt in overleg met de accountant uitgevoerd.

Ondanks dat de interne beheersing op orde is, bestaat nog steeds de mogelijkheid van rechtmatigheidsfouten. Medewerkers kunnen bijvoorbeeld bij hun besluitvorming een verkeerde beoordeling maken. Bovendien kunnen interne beheersingsmaatregelen worden omzeild. Bijvoorbeeld doordat medewerkers (eventueel met derden) samenspannen of doordat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt. Met dit gegeven wordt rekening gehouden bij de uitvoering van de controle werkzaamheden.

3. Kaders en Rollen

3.1 Algemeen

Conform de Gemeentewet, artikel 212/213, en de financiële verordening, artikel 30, draagt het College van B&W de verantwoordelijkheid voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening en het onderliggende financiële beheer. Het college moet passende maatregelen nemen om voortdurende naleving van de wettigheid te waarborgen. In dit controleplan beschrijven we hoe het college deze

verantwoordelijkheid kan vervullen. In dit hoofdstuk beschrijven we welke medewerkers welke rol hebben bij de Interne Controle. De bedoeling hiervan is dat het voor iedereen duidelijk is wat hun rol is.

3.2 Toleranties

Bij de planning van de controle wordt er rekening gehouden met de materialiteit. Dit is de goedkeuringstolerantie. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves(701.000) voor fouten en 3%(2.103.000) voor onzekerheden. De raad bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. In deze hebben zij bepaald de 1% aan te houden.

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteren burgemeester en wethouders aan de raad over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 1% (financiële verordening 2024). In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan 0,5% van de totale gemeentelijke lasten nader toegelicht.

3.3 Rollen en verantwoording

College van B&W

Het College van B&W is verantwoordelijk voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening en voor het daaraan ten grondslag liggende financieel beheer. Het college dient daarvoor de nodige maatregelen te treffen, zodat de rechtmatigheid continu gewaarborgd blijft. Een van die maatregelen is het opstellen en uitvoeren van het intern controleplan. Sinds 2023 legt het college hier ook verantwoording over af middels een rechtmatigheidsverantwoording.

De Gemeenteraad

De Raad geeft de controle opdracht aan de accountant. In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) is vastgelegd wat deze controle inhoudt. Vervolgens stelt de Raad het controleprotocol, de goedkeurings- en rapportagetoleranties vast. Daarnaast stelt de Raad ook de jaarrekening vast. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wordt beoogd de kaderstellende en controlerende rol van de Raad op het gebied van (financiële) rechtmatigheid te versterken.

De gemeenteraad:

- Stelt de materialiteit (getrouwheid) en verantwoordingsgrens (rechtmatigheid) vast
- Geeft aan wat het college in de bedrijfsvoering paragraaf over rechtmatigheid dient op te nemen.

Domeinmanagers

De domeinmanagers zijn verantwoordelijk voor de procesgang binnen de organisatie. Op basis van de aanbevelingen van de VIC-functionaris bepalen de domeinmanagers uiteindelijk in hoeverre deze aanbevelingen worden opgepakt.

Management (MT)

Het MT is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Interne Controleplan en stuurt bij indien nodig. Over de voortgang en bevindingen wordt minimaal 2 maal per jaar gerapporteerd. Daarnaast stelt het MT proceseigenaren aan die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van financiële processen zoals genoemd in dit interne controleplan.

Proceseigenaren en teamleiders

De teamleiders geven leiding aan en zijn verantwoordelijk voor de deelprocessen die binnen de eenheden plaatsvinden. Proceseigenaren en teamleiders worden op de hoogte gehouden van de bevindingen van de VIC-functionaris en leggen daarover verantwoording af aan de domeinmanagers/ MT/ het college. De

VIC-functionaris en de Concern Controller monitoren twee keer per jaar de opvolging van de aanbevelingen en neemt dit op in de periodieke rapportages.

Team Financiën & VIC-functionaris

De Verbijzonderde Interne Controle functie binnen Loon op Zand is gepositioneerd onder de teamleiders 1ste lijn. De VIC-functionaris rapporteert via de teamleiders, maar heeft ook een mogelijkheid om rechtstreeks aan de Concern Controller, gemeentesecretaris en het College te rapporteren¹. Hiermee is de onafhankelijkheid van deze functionaris voldoende geborgd. De VIC-functionaris voert een algehele risicoanalyse uit en beoordeelt de uitkomsten hiervan. Op basis hiervan bepaalt de VIC-functionaris de mix van controleactiviteiten. Deze analyse is de basis voor het nu voorliggende plan.

Tijdens de uitvoering van de controleactiviteiten verzamelt de VIC-functionaris de relevante documenten. Daar waar nodig vraagt hij stukken op bij medewerkers binnen de organisatie. Na de uitvoering van elke controleactiviteit rapporteert de VIC-functionaris bevindingen en aanbevelingen aan het desbetreffende teamleider. Daarnaast stelt de VIC-functionaris aan het einde van de controleperiode een totaalrapportage op voor het MT. Deze volgt naar verwachting in april 2025. Als laatste controleert de VIC-functionaris in hoeverre de aanbevelingen zijn geïmplementeerd

Accountant

De accountant controleert de jaarrekening en geeft een verklaring waarin hij een oordeel geeft over het getrouwe beeld. Vanaf 2023 stelt de accountant de getrouwheid van jaarrekening vast inclusief de rechtmatigheidsverantwoording. Hij is dus verantwoordelijk voor een degelijke en begrijpelijke onderbouwing van zijn oordeel in het verslag van bevindingen. Daarnaast rapporteert de accountant aan de gemeente zijn constatering in de vorm van een managementletter. Deze wordt eens per jaar besproken met de portefeuillehouder en het management.

---

¹ collegebesluit 13 maart 2018, nr. 11 / 3.7

4. Werkwijze

4.1 Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft de werkwijze van de verschillende controles. Hier wordt behandeld hoe bepaald wordt welke controles uitgevoerd worden en welke accenten worden gelegd.

4.2 Risico analyse

Niet alle baten, lasten en balansmutaties worden even uitgebreid beoordeeld door de VIC-functionaris. Dat zou haast ondoenlijk zijn. De uitvoering van de werkzaamheden vindt risicogericht plaats. Hiertoe wordt jaarlijks een risicoanalyse uitgevoerd, die als basis dient voor de planning voor de uit te voeren controles.

Per proces wordt in het werkprogramma een oordeel gegeven over de risico classificatie: laag, middel of hoog. De risicoanalyse richt zich met name op de (uitvoering van de) financieel omvangrijke processen en is bedoeld om per proces vast te stellen of kan worden volstaan met een procesgerichte controleaanpak of dat aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden noodzakelijk zijn.

De classificatie van de processen is voornamelijk gebaseerd op het scopingmodel, aangevuld met de overige aandachtspunten:

- Financiële omvang op basis van het scopingmodel (opgesteld in overleg met de externe accountant: Massa x Frequentie (zie ook toelichting))
- De Frauderisicoanalyse (in opmaak voor 2025)
- Aanbevelingen van de externe accountant in de Managementletter van het voorgaande jaar, het Accountantsverslag en specifieke steekproeven door de accountant
- Aanbevelingen in rapportages van het voorgaande jaar
- Wijzigingen complexe wet- en regelgeving
- Aanwezigheid procesbeschrijving (opzet en actueel)
- Werkt het proces ook daadwerkelijk conform de beschreven opzet (lijncontrole)
- Risico-inschatting op optreden van rechtmatigheidsfouten gebaseerd op professioneel oordeel van de VIC-functionaris
- Wijzigingen binnen de organisatie

4.3 Toelichting scopingmodel

De risicoanalyse voor de Interne Controle bevat een inschatting van het risico per proces. Voor elk proces is een inschatting gemaakt voor het risico op basis van twee criteria, massa en herhalingsfrequentie.

Massa: De massa van het proces is het geheel van lasten of baten in het proces. De massa wordt uitgedrukt in geld. Voor dit criterium kan gescoord worden tussen 1 en 3, waarbij de volgende onderverdeling geldt.

Score	Massa (op basis van begroting lv3)
1	<500.000
2	500.000 <> 10.000.000
3	>10.000.000*

* Niet elk proces is zichtbaar opgenomen in de begroting. Deze processen krijgen hierdoor automatisch een score 3 mee.

Herhalingsfrequentie: De herhalingsfrequentie is de mate waarin het proces zich. Hierbij is de volgende verdeling gemaakt.

Score	Frequentie
1	Lage mate van herhaling
2	Hoge mate van herhaling, geringe handeling zorgen voor meerdere mutaties.
3	Hoge mate van herhaling, mutaties staan grotendeels los van elkaar

De vermenigvuldiging van bovenstaande criteria leidt tot een score die als volgt ingedeeld wordt:

Score	Frequentie
1-3	Laag
4-7	Midden
>8	Hoog

Bovenstaande werkwijze leidt tot de volgende risicoanalyse:

Proces	Indicatief Fin omvang*	Massa	Frequentie	Score	Classificatie
Algemene Uitkering Bg	45.203	3	2	6	Midden aansluiting maken
Secretarieleges Bg	432	1	1	1	Laag
Omgevingsvergunningen Cr.bew	360	2	3	6	Midden
Huren & Pachten Cr.bew	545	2	1	2	Laag
Treasury Bg	-363	1	2	2	Laag
Wmo / jeugd Cr.bew	12.691	3	3	9	Hoog
Grondexploitatie Bg	430	3	3	9	Hoog
Debiteuren	12.406	2	2	4	Midden
Eigen Vermogen Bg	23	3	2	6	Midden
Memorialen	NVT	3	3	9	Hoog
Tussenrekeningen	NVT	3	2	6	Midden
Materiële Vaste Activa Bg	67	3	3	9	Hoog
Inkopen	64.119	3	3	9	Hoog
Salarissen	15.570	2	2	4	Midden
Subsidieverstrekking	2.327	2	2	4	Midden
Gemeenschappelijke Regelingen Bg	12.194	3	2	6	Midden
Aanbestedingen	NVT	3	3	9	Hoog
BTW	1.174	3	1	3	Hoog

* Bedragen zijn in Euro x 1000

In bijlage 1 zijn de controlewerkzaamheden per proces opgenomen. Op de processen met een hoog risico voeren we uitgebreidere controlewerkzaamheden uit, dan processen met een laag risico.

5. Administratieve Organisatie

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk is het beleid omtrent het beschrijven van processen beschreven. Tevens bevat het hoofdstuk een voorstel voor opstellen en onderhoud van werkprocessen. Zoals gezegd zijn naast de regelgeving werkprocessen van groot belang voor de Interne Controle. Werkprocessen zijn geen regelgeving, maar bevatten afspraken (beheersmaatregelen) over hoe risico's beheerst worden. Interne Controle helpt door iets te zeggen over de mate waarin beheersmaatregelen bestaan en werken.

5.2 Inrichting

Bij het beschrijven van processen streven we uit naar uniformiteit en kwaliteit. Om deze twee onderdelen te borgen beschrijven we bij elke activiteit de volgende aspecten.

Wat? (welke handelingen en hoe)

Wanneer?

Wie? (bevoegdheid en proceseigenaar)

Waarmee? (welke informatie is nodig en welke documenten/systemen worden gebruikt)

Waarom? (welke richtlijnen, wet- en regelgeving, interne afspraken)

Welk doel? (wat wil je bereiken)

Bij de jaarlijkse actualisatie stuurt de VIC-functionaris de geldende beschrijving naar het verantwoordelijk teamleider/ proceseigenaar. Het verantwoordelijk teamleider/ proceseigenaar zorgt voor actualisatie van de beschrijving. De VIC-functionaris speelt een adviserende rol en toetst de veranderingen in het proces. Daarna verwerkt de proceseigenaar de wijzigingen en legt het eindresultaat ter akkoord voor aan de teamleider

6. Controleaanpak

6.1 Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de Verbijzonderde Interne Controle aangepakt wordt. De relevante stappen en activiteiten worden beschreven en dit mondt uit in een concrete planning.

6.2 IV3

Op basis van de Iv3-matrix heeft de Medewerker financiën de geldstromen gekoppeld aan de processen die relevant zijn voor de controle. Het biedt gemeenten een gestandaardiseerde manier om gegevens over belastingen en heffingen te verzamelen, verwerken en rapporteren. Deze koppeling wordt elk kwartaal opnieuw gemaakt.

6.3 Technieken en activiteiten tijdens controle

Tijdens de controle zullen verschillende controletechnieken en controleactiviteiten uitgevoerd worden, waaronder procescontrole, systeemcontrole en gegevensgerichte controle. Welke van deze activiteiten op welke proces toegepast wordt hangt af van de risicoanalyse en de aard van het proces.

Procescontrole

Procescontrole omvat het grondig begrijpen van een proces door middel van interviews en het evalueren van de procesdocumentatie. Dit is essentieel voor het uitvoeren van een lijncontrole, waarbij alle processtappen worden vastgelegd en gecontroleerd bij elke wijziging. Het doel is om te verifiëren of het vastgestelde proces daadwerkelijk wordt gevolgd en of eventuele risico's adequaat worden afgedekt door de werkwijze. Daarnaast omvat het proces ook een inhoudelijke controle om de kwaliteit en effectiviteit van het proces te waarborgen.

We voeren de volgende controle activiteiten uit:

- **Interviews met proceseigenaren** Het afnemen van interviews met de personen die verantwoordelijk zijn voor het beheer van een specifiek proces binnen een organisatie. Deze interviews kunnen helpen om een dieper inzicht te krijgen in hoe het proces wordt uitgevoerd, eventuele knelpunten of inefficiënties te identificeren en te verifiëren of het proces wordt gevolgd zoals het is ontworpen.
- **Lijncontrole van processtappen** Procescontrole omvat ook het uitvoeren van een lijncontrole, waarbij elke stap van het proces wordt vastgelegd en gecontroleerd bij elke wijziging. Bijvoorbeeld, bij de uitvoering van vergunningsaanvragen kan een lijncontrole inhouden dat elke stap van het proces, zoals de ontvangst van de aanvraag, beoordeling van documenten, en uitgifte van de vergunning, wordt vastgelegd en gecontroleerd bij elke wijziging. Deze controle zorgt ervoor dat het vergunningsproces consistent wordt uitgevoerd volgens de vastgestelde procedures en dat eventuele afwijkingen tijdig worden geïdentificeerd en gecorrigeerd.
- **Analyse van procesresultaten en prestatie-indicatoren** Dit houdt in dat de resultaten van het proces worden geanalyseerd aan de hand van relevante prestatie-indicatoren (KPI's) om te beoordelen of de gewenste doelen worden bereikt en of er ruimte is voor verbetering. Bijvoorbeeld, in de afvalbeheersdienst van de gemeente kan de inhoudelijke controle het analyseren van prestatie-indicatoren omvatten, zoals het percentage gescheiden ingezameld afval of de efficiëntie van afvalinzamelingsroutes. Deze analyse helpt bij het beoordelen of de afvalbeheersprocessen effectief zijn in het bereiken van de doelstellingen van afvalreductie en recycling, en of er ruimte is voor verbetering in de dienstverlening aan de burgers.

Systemcontrole

De systeemcontrole richt zich voornamelijk op de algehele effectiviteit van de interne controlesystemen binnen de gemeentelijke organisatie. Dit omvat het evalueren van de organisatiestructuur van de gemeente, de procedures voor het verwerken van transacties, de beveiligingsmaatregelen met betrekking tot gevoelige gegevens en de interne controleprocessen voor financiële rapportage. Deze controles zijn ontworpen om de effectiviteit, betrouwbaarheid en beveiliging van de systemen en procedures te waarborgen die worden gebruikt om transacties te verwerken en rapportages te genereren. Ze helpen de

organisatie om de integriteit, beschikbaarheid en vertrouwelijkheid van systemen en gegevens te handhaven, wat essentieel is voor een effectieve interne controle en risicobeheer.

We voeren de volgende controle activiteiten uit:

- **Procedures voor transactieverwerking** Dit omvat het evalueren van de procedures en richtlijnen die zijn vastgesteld voor het inkoopproces binnen de gemeente, inclusief het aanvragen van offertes, het goedkeuren van leveranciers en het verwerken van betalingen. Het doel is om ervoor te zorgen dat deze procedures adequaat zijn ontworpen om nauwkeurige en tijdige verwerking van inkooptransacties te waarborgen, en dat er voldoende interne controles zijn ingebouwd om fouten of misbruik te voorkomen.
- **Beoordeling van inkoopprocedures** Dit omvat het controleren van de maatregelen die zijn genomen om gevoelige gegevens, zoals persoonlijke informatie van burgers, te beschermen tegen ongeautoriseerde toegang, misbruik of lekken.
- **Beoordelen van de fysieke en digitale beveiligingsmaatregelen** Dit omvat het controleren van de maatregelen die zijn genomen om gevoelige gegevens en fysieke middelen van de gemeente te beschermen tegen ongeautoriseerde toegang, misbruik of lekken. Het kan bijvoorbeeld gaan om het evalueren van de toegangscontroles tot gemeentelijke gebouwen en archieven, evenals het beoordelen van de IT-beveiligingsmaatregelen zoals firewalls, antivirussoftware en encryptie van gevoelige gegevens.

Gegevensgericht controle

Gegevensgerichte controle binnen een gemeente omvat het gebruik van steekproeven, cijferanalyses, tariefcontroles en integrale controles. Deze activiteiten zijn gericht op het controleren van de nauwkeurigheid, volledigheid en geldigheid van gegevens, het verifiëren van tarieven en heffingen, en het evalueren van de algehele effectiviteit van interne controlesystemen. Dit helpt bij het waarborgen van de kwaliteit en integriteit van gegevens, essentieel voor weloverwogen besluitvorming en naleving van regelgevende vereisten.

We voeren de volgende controle activiteiten uit:

- **Steekproeven** Het controleren van een steekproef van inkomsten uit belastingen om te verifiëren of ze correct zijn berekend en geboekt. Het selecteren van een steekproef van uitkeringen om te controleren of ze zijn toegekend aan personen die daadwerkelijk recht hebben op ondersteuning.
- **Cijferanalyses** Analyseren van de trend van het aantal bouwvergunningen over meerdere jaren om te bepalen of er sprake is van een significante stijging of daling. Het analyseren van de verhouding tussen belastinginkomsten en uitgaven voor openbare diensten om te bepalen of er voldoende financiering beschikbaar is voor gemeentelijke projecten.
- **Tariefcontroles** Controleren van de tarieven voor parkeervergunningen om ervoor te zorgen dat ze overeenkomen met het vastgestelde beleid en in lijn zijn met vergelijkbare gemeenten. Controleren van de tarieven voor afvalinzameling om te verifiëren dat ze juist zijn toegepast op basis van de grootte van de huishoudens.

Overige controlewerkzaamheden worden voornamelijk uitgevoerd ter ondersteuning van de bovenstaande controles. Hierbij kan gedacht worden aan autorisatiecontroles (inrichting en logging), maar ook aan analyses van geldstromen. Deze werkzaamheden worden vooral ingezet om controles efficiënter te maken.

Omvang steekproef

De omvang van de steekproefomvang wordt bepaald aan de hand van de financiële omvang van het proces en de risico-inschatting.

In bijlage 1. is een overzicht van alle processen, met daarin de verschillende controleactiviteiten opgenomen. Tevens is aangegeven wanneer welke activiteit is ingepland. Bij het opstellen van de planning is rekening gehouden met een aantal randvoorwaarden.

Deze zijn:

- De controleactiviteiten lopen het hele jaar door.
- De financiële omvang is bepaald op basis van de begrote cijfers in de lv3-matrix.
- De steekproef aantallen zijn in overleg met de accountant bepaald

De accountant komt op twee momenten voor de controle. De interim controle, in oktober en jaarrekeningcontrole, in april. Om deze bezoeken effectief te laten verlopen, zijn de belangrijke onderwerpen dan gecontroleerd. Tevens zijn rond deze momenten slechts geringe activiteiten voor de controle ingepland, zodat de VIC-functionaris reviews kan uitvoeren op de aanleveringen aan de accountant en de vragen van de accountant snel kan beantwoorden.

Bijlage 1. Processen in scope '24	Afd.	Controleactiviteit	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	JR
Algemene Uitkering	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Aansluiting verzamelstaat uitkeringen						X
		Controle juistheid Parameters						
Belastingen & Heffingen	Financiën	(NVT: Belegd bij GR)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Secretarieleges	GW	Beoordeling proces				X		
		Tariefcontrole		X				
Omgevingsvergunningen	VTV	Beoordeling proces				X		
		Lijncontrole					X	
		Cijferbeoordeling					X	
		Gegevensgerichte controle vergunningen		3				
Huren & Pachten	Financiën	Beoordeling proces				X		
		Cijferbeoordeling					X	
		Gegevensgerichte controle				2		
Treasury	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Controle limieten				X	X	
		Controle (kasgeld)leningen				100%	100%	
Wmo / jeugd	SD	Beoordeling proces					X	
		Lijncontrole				X		
		Cijferbeoordeling					X	
		Prestatieleveringen		5	5	5	5	
		Geg.ger controle voorzieningen		5	5	5	5	
Debiteuren	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Cijferbeoordeling					X	
		Analyseren openstaande posten						X
		Gegevensgericht						X
Eigen Vermogen	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Analyseren Reserves en voorzieningen						X
		Beoordeling mutaties (raadsbesluit of grondslag)						100%
Grondexploitatie	RO	Beoordeling proces					X	
		Lijncontrole					X	
		Cijferbeoordeling						
		Gegevensgerichte controle grondaankopen				Grootste item		
		Gegevensgerichte controle grondverkopen				Grootste item		
		Controle proces op geschreven uren projecten						X
Tussenrekeningen	Financiën	Beoordeling proces						X
		Analyseren tussenrekeningen						X
Memorialen	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Gegevensgerichte controle memorialen			NTB			
Materiële Vaste Activa	Financiën	Beoordeling proces					X	
		Lijncontrole					X	
		Cijferbeoordeling						X
		Gegevensgerichte controle boekingen						X

Controle	Afd.	Controleactiviteit	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	JR
Salarissen	P&O	Beoordeling proces						X
		In- en uitdiensttredingen						NTB
		Cijferbeoordeling						X
		Uitwerken bruto-netto-berekening						X
		Aansluiten K2F met Youforce						
Inkopen	Financiën	Beoordeling proces				X		
		Lijncontrole				X		
		Cijferbeoordeling						X
		Gegevensgerichte controle mutaties	20	20	20	20		
Subsidieverstrekking	M&O	Beoordeling proces					X	
		Lijncontrole				X		
		Cijferbeoordeling						X
		Gegevensgerichte controle subsidies			4	4		
Gemeenschappelijke Regelingen	Financiën	Gegevensgerichte controle						X
		Aansluiten Raasbesluiten begroting						X
Aanbestedingen	Financiën	Beoordeling proces						X
		Lijncontrole					X	
		Spendanalyse		X			X	
BTW	Financiën	Beoordeling proces						X
		Lijncontrole					X	
		Controle op aangifteproces						X
		Controle op Rondrekeningen					X	

De geplande aantallen zijn in overleg met de huidige accountant bepaald. Afhankelijk van de realisatie vind mogelijke bijstelling plaats.

